Poštarina plačana. **Posamezna štev. Din 1·—**

Štev. 10. **V Ljubljani, v petek dne 7. marca 1924.** **Leto VII.**

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtletno Din 7·50, polletno Din 15·—, celoletno Din 30·—.

Pred polomom radikalskega režima

Iz Beograda prihajajo vesti, da je opozicijski blok gotova stvar. Med opozicijskimi strankami je dosežen glede skupnega nastopanja popoln sporazum. Nobene radikalske spletke ne bodo mogle več preprečiti tega bloka, katerega glavna naloga obstoja v tem, da vrže sedanjo radikalsko vlado, ki je s svojimi metodami prinesla nad državo le zlo.

V opozicijski blok, katerega vodijo demokrati, vstopijo med drugimi tudi radičevci in klerikalci. To sta oni dve stranki, ki sta svoječasno s tako zvanim Markovim protokolom pomagali vpostaviti radikalski režim, to je isti režim, ki ga pomagata sedaj rušiti.

Razume se, da pogajanja za opozicijski blok niso gladko potekala, ker se v njem združujejo za neko skupno delo silno različne stranke. Mnogo časa se ni vedelo, ali bodo klerikalci šli z opozicijskim blokom ali ne, ker se je vedno dogodilo kaj, kar je vzbujalo sum, da so klerikalci tihi zavezniki radikalije. Znana je zadeva s Kmetijsko družbo. Sedaj so se klerikalci odločili. Ali bodo sedaj odkritosrčnejši? Dolžnost njihova bi bila, da skušajo popraviti zlo, katerega so sokrivi radi omogočenja samoradikalske vlade, ki je s krivičnim višanjem davkov, s kulukom in z uganjanjem najgrše korupcije na vseh poljih ter s svojo slabo zunanjo politiko nesreča za vse jugoslovansko ljudstvo.

Radikalskemu režimu bije zadnja ura, zato bodo radikalci poskušali še vse, da bi se na kak nasilen način obdržali na površju. Težko je pustiti korita, težko je pustiti vlado, o kateri so radikalci že mislili, da imajo monopol nanjo. S padcem korupcijske radikalske vlade bo tudi prišlo na dan marsikaj, kar ne bo baš najprijetnejše za radikalske voditelje.

Še eno posledico bo imel padec radikalske vlade, to je popoln polom že itak neznatne slovenske radikalije, katero tvorijo največ ljudje, ki imajo, odnosno si še obetajo od radikalskega režima gotove koristi. Zanimivo je tudi vprašanje, kaj bodo v primeru poloma radikalskega režima napravili zavezniki slovenske radikalije, to so ravniharjevci, zeleni generali in voditelji ostankov narodnosocijalistične stranke. Skoro neverjetno se zdi, da so se ti prijateljčki pričeli družiti z radikalijo baš v času, ko je začela radikalska sila že pokati in je gotovo nad 99 odstotkov vseh Slovencev bilo že enodušnega prepričanja, da je radikalska vlada postala neznosno zlo, ki ga je treba čim prej odpraviti. Ali je bila to pametna politika omenjenih radikalskih zaveznikov? Kaj so n. pr. zeleni generali pričakovali od tako bedastega početja, nam še ni in nam ne bo nikdar popolnoma jasno. Vedeti so pač morali, da pristašev SKS na deželi na ta lim ne dobijo.

Padca radikalskega režima pričakuje z nestrpnostjo ogromna večina jugoslovanskega ljudstva, ki si bo nedvomno oddahnilo, ko bo radikalska nesreča za nami.

Radikalski bič na železničarskih hrbtih

Naša država je oblagodarjena z radikalskim režimom, proti kateremu danes vstajajo vsi sloji in vsa plemena; izpregledujejo ga že sami Srbijanci, kjer je glavna sila radikalije. Vedno češči in vedno močnejši so glasovi, da je radikalski režim za državo in narod zlo, ki ga je treba odpraviti.

Zlasti grenko občutijo državni uslužbenci radikalsko samosilnost in brezobzirnost. Radikalija ravna z državnim uslužbenstvom kakor s sužnji. Sramotne so plače, a še te se ne izplačujejo redno. Danes ni noben državni uradnik, ki ne poje radikalske pesmi, varen, da ga ne bodo lepega dne postavili na cesto. Vrhu tega se hoče danes tako rekoč nasilno privesti vse državno uslužbenstvo v radikalski tabor.

Zadnje čase se dogajajo posebno na bivši južni in državni železnici pravi turški škandali in korupcije, kakršnih ne more poštenjak beležiti brez ostrih besed. Plače državnih železničarjev se enostavno zakasnijo, tako da reveži, navajeni sicer stoterih razočaranj, obupujejo in mnogi prvi hip pričenjajo v obupu verjeti, da plač sploh ne prejmejo. Posebno južne železničarje pa še straši redukcija, o kateri se še ne ve, koliko žrtev bo zahtevala. Pred radikalijo danes trepeče najzadnejši državni uslužbenec.

Posebno značilno za radikalsko vlado je ravnanje z osobjem bivše južne železnice, ki je prešla v državno upravo. To osobje bi se moralo izenačiti v dolžnostih in pravicah z osobjem državnih železnic. Izenačenje se je sicer izvršilo, toda le v onih točkah, kjer so bivši južni železničarji imeli več pravic nego državni. Bivšim južnim železničarjem so se vzele vse prejšnje ugodnosti, toda niso se jim dali prejemki, kakor jih imajo državni železničarji.

Tako se bi v kulturni državi z železniškim osobjem kakor sploh z državnimi uslužbenci ne smelo postopati. Na ramah državnih nastavljencev in nameščencev je v mnogem oziru razvoj in napredek naše države. Čudne navade, ki jih je uvedel radikalski režim, bodo morale pasti obenem z radikalsko vlado, katere sramotno početje vznemirja že najpotrpežljivejše ljudi.

Politični pregled

Kriza radikalskega režima traja dalje. Seveda, radikalci ne bi radi pustili vlade, od katere imajo toliko koristi njeni člani in ožji prijatelji, država pa ogromno škodo. Do kdaj bodo take razmere trajale? Vsi, ki politične razmere v državi poznajo, pravijo, da pride kmalu

polom radikalstva,

ki predstavlja po zadnjih volitvah samo eno tretjino glasov in se drži na površju, ker radičevski poslanci ne gredo v parlament. No, sedaj pa pridejo menda tudi ti, in potem je konec radikalske vlade. Seveda nastane potem vprašanje: kako bodo skupno vladale sedanje opozicijske stranke, ki se med seboj silno razlikujejo. Mislimo, da se bo mogla iz opozicijskih strank sestaviti le

čisto nepolitična vlada,

ki bi imela nalogo, da odpravi naravnost neznosno korupcijo, ki se je razpasla po državi, da uredi upravo, odstrani korumpirano uradništvo posebno v Južni Srbiji in predkumanovski Srbiji. Glavni pomen nove vlade bi pa bil, da bi ta vodila nove volitve.

Zavedamo se tega, da ni tako lahka stvar, urediti javno upravo v naši državi. V Srbiji nimajo dovolj strokovno izobraženih uradnikov niti za predkumanovsko Srbijo, ker je to bila mlada država in vojne zadnjih let so požrle najboljše sile. Še manj strokovno izobraženih uradnikov je za južne dele države, za nekdanjo staro Srbijo in Macedonijo ter za Črno goro. Vrhu tega pa so radikalci sposobne uradnike preganjali, ako niso bili v njihovi stranki, in nastavljali na odgovorna mesta popolnoma nesposobne ljudi, ki so se dobro zavedali, da bodo v službi samo dotlej, dokler traja radikalski režim. Zato ti ljudje tudi pošteni niso bili, temveč so odirali ubogo ljudstvo, kar se je dalo, da bi si napravili denar! Pri nas tega ni bilo, ker imamo dovolj sposobnega uradništva.

Nesposobno, strokovno neizobraženo uradništvo naj se najprej odpravi. Izči-

stijo naj se ministrstva, kjer gospodarijo sami prijatelji in sorodniki radikalskih ministrov. Ako nova vlada izvrši vsaj to nalogo, ji bo ljudstvo lahko hvaležno. Nove volitve naj pa prinesejo

zmago demokratom,

tej edini stranki vsega naroda, ki bo mogla urediti državo na evropski podlagi. To je edina stranka, ki se razteza na vso državo in šteje med svoje pristaše najboljše Jugoslovane. Radikalci bodo v Srbiji, kjer je bila do sedaj vsa njihova moč, nedvomno močno padli, kakor hitro ne bodo več sami po svoje vodili volitev. Ljudstvo tudi v Srbiji izpregleduje, ko občuti na lastnem hrbtu nove velike davke, kuluk in druge prijetnosti radikalskega režima. Nova vlada bo vršila popolnoma svobodne volitve, kakor se to mora vršiti. Iz novih volitev izide, kakor lahko upamo, taka narodna skupščina, ki bo resnično delala za ljudstvo in za prospeh države.

Z Italijo se vrše sedaj gospodarska pogajanja, pri katerih stavljajo Italijani naravnost pretirane zahteve. Povsem je podoba, da bi Italija rada napravila iz Jugoslavije

svojo kolonijo,

ki bi jo politično in posebno gospodarsko tako izkoriščala, da bi mi bili pravi njeni sužnji. No, to se ne bo zgodilo, to so samo pobožne želje rimskih mogotcev, ki vidijo, da je njihova dežela premajhna, pa hočejo dobiti v sosednjih deželah kruh za svoje lačne ljudi. Fabrike bi radi ustanavljali pri nas, da bi lahko zaposlili svoje brezposelne delavce, velike olajšave bi imeli radi za uvoz svojega blaga v našo državo. Tako si Italijani zamišljajo trgovinsko pogodbo z nami, ampak naši zastopniki bodo pač gotovo videli, kam pes taco moli, in bodo odklonili italijanske predloge. Jugoslavija je bogata država, ali denarja nima dovolj, da bi se mogla vsa ta naravna bogastva izkoriščati z lastnimi sredstvi. Sicer pa je najboljše, da si najamemo v inozemstvu posojilo in z njim delamo lastne tovarne, kakor da bi pustili Italijane med nas, da bi oni izkoriščali naša prirodna bogastva. Tudi Italija včasih ni imela svojih tovarn, kolikor jih je rabila, ali sčasoma jih je vendar dobila. Dobili jih bomo tudi mi in naša naravna bogastva bomo sami izkoriščali v našo lastno korist, da bo zavladalo blagostanje pri nas, ker so dani za to vsi pogoji. Italija naj nikar ne misli, da smo mi tako neizkušeni, da se bomo dali prav temeljito potegniti! Smo že dovolj prestali in naše izkušnje so dosti velike, da bomo gledali v Italiji vedno le to, kar je v resnici: zemlje lačna soseda, ki ji je treba vedno gledati na prste.

Bolgarska se tudi repenči. Javno govorijo bolgarski ministri, da jim je samo do tega, da bi Bolgarska živela z našo državo v najboljšem prijateljstvu, tajno pa ravno ta vlada dela proti nam, kjer le more. Sreča za nas je, da te

bolgarske intrige proti Jugoslaviji

nimajo nobenega uspeha, ker Bolgare povsod prav dobro poznajo in jim ne pozabljajo tega, da so se v svetovni vojni pridružili Nemčiji, Avstriji in Turčiji. Ker Bolgarska ne sme imeti stalne armade, je sedaj milo prosila medzavezniško komisijo v Parizu, da bi se ji dovolilo postaviti stalno armado, češ, da ne more s samimi orožniki vzdrževati reda in miru v državi. Pa se ji je odgovorilo, da se mora držati brezpogojno vseh določil mirovne pogodbe. Bolgarska in Madžarska nikakor ne smeta dobiti svoji armadi, ki bi ju porabili pri prvi priliki proti nam.

V Albaniji, ki je tudi naš sosed, nikakor ne more priti do rednega življenja, ker so Arnavti že tak narod, ki ni navajen reda. V glavnem mestu dežele zboruje sedaj ustavotvorna skupščina, ki pa kar ne pride naprej, in ima mnogo tajnih nasprotnikov med Albanci. Te dni je bil izvršen na vladnega predsednika atentat. Albanija je že od nekdaj

dežela nereda in atentatov;

v tej deželi nikdar nihče ni bil varen svojega življenja. Tudi sedaj, v dvajsetem stoletju, ko so tudi Albanci dobili svojo svobodno državo, ne znajo te države urediti na nikak način.

Dopisi

JEŽICA PRI LJUBLJANI. Sobotnega predavanja gdč. Zemljanove o gospodinjstvu se je udeležilo 86 oseb, med temi nad 60 deklet. Predavateljica je pripovedovala o razvoju kuhinje tekom naše zgodovine in nato s silno privlačnostjo uvajala bodoče gospodinjice v pravilno pripravljanje mesne juhe, prikuh, različnih omak, razpravljala je o važnosti zelenjadne hrane za zdravje krvi in zdravo rast kosti, kako je treba kuhati bolnikom, o različnih čajih, o načinu konserviranja sadja, gob, paradižnikov, jajc itd. V skoro celournem razgovoru je pojasnjevala vprašanja navzočih in rešila marsikatero skrbi, ki jih ji napravlja kuhinja ob pustnih dneh. Po končanem predavanju se je sporočil navzočim uspeh predpriprav za gospodinjski tečaj v jeseni. Zanj se je priglasilo 12 deklet. — V soboto 9. marca točno ob 8. uri pa se vrši pri Ruskem carju predavanje g. živinozdravnika Pestotnika o prvi pomoči živini v nesreči. Vabimo predvsem naše gospodinje in gospodarje, da v čim večjem številu posetijo to koristno predavanje. J. K.

LUKOVICA PRI DOMŽALAH. (Pismo brdskega župljana.) Flajšmanova obitelj v naši Prapeški vasi je nedavno prejela iz Bosne žalostno sporočilo, da je 31letni sin Francelj umrl nagle smrti radi zastrupljenja krvi. Rajnki Francelj je bil moj najboljši prijatelj že iz šolskih klopi. V gradu Krumperku, nedaleč odtod, se je izučil vrtnarstva in je nato v tem svojstvu služboval

Bajtarjevega Rjavčka izpoved

(Resnična dogodbica. Napisal Goričan.)

Pri Bajtarju so obhajali tako zvani domači praznik: pitani ščetinar je moral žrtvovati svoje enoletno življenje za blagor Bajtarice, svoje rediteljice, in za njenega sina Gašperja, katerima je bila vse leto edina skrb, kako bi pripravila svojega «Rjavčka» — tako sta ga krstila, ko sta ga prinesla iz sejma — na ta izredni dan, da bosta imela kar največ koristi od njegove smrti.

Takrat je dopolnil Gašper svoje osemnajsto leto. Po telesu je prekosil marsikakega junaka, duševno pa je ostal sirota — slaboumen. Branje in pisanje mu je bila nedosegljiva umetnost, šteti pa se je navadil do deset. Denarja ni poznal; krono je cenil više kot petdeset krajcarjev in goldinarja ni hotel nikomur izmenjati za dve kroni. Groš in dvojača sta imela pri njem veliko veljavo.

Bajtarico, njegovo mater, je stalo obilo truda, da ga je pripravila na prvo izpoved. Po dolgem in skrbnem navodilu ga je končno peljala v cerkev pred spovednico. Ko je bilo treba vstopiti, mu je namignila, da naj poklekne pred spovednika. Gašper jo je sicer ubogal, toda ko je duhovnik odprl linico, se je stresel in zakričal: «Mama, nekdo je notri!» ter jo je popihal iz cerkve.

Sramote je kopnela Bajtarica ob tem prizoru. Pograbila je dežnik — ob lepem vremenu ji je služil za palico — ter je lezla proti vratom. Odprla ga je pomotoma, še preden je prišla do izhoda, zmerjaje na desno in levo, ker ni mogla skozi vrata, misleč, da jo kdo zadržuje ter jo siloma vleče nazaj.

Doma pa je robato oštela svojega Gašperja, ki se ji je nagajivo smejal ter je nazadnje zakrožil pesmico, katero edino se je od fantov napol naučil:

«V kamrici na tablici —
moje srce — — —»

Od takrat je Gašper poredkoma hodil v cerkev. Držal se je podnevu pri materi v leseni koči, ki je okajena in razdrapana slonela ob cesti na nizkem bregu, ponoči pa je oprtal koš, da nabere živeža za Rjavčka in za dvoje kokoši, ki sta jih redila. Vedel je natanko, na kateri sosedovi njivi raste lepša koruza, boljši krompir in debelejše korenje; poznal je pa tudi vsako skrivno stezo, kjer je ob najmanjšem šumu izginil kot jerebica. V tem oziru je bil slaboumni Gašper spretnejši od marsikoga v okolici.

Navihani Klančar, Bajtarjev sosed, si je veliko prizadeval, da bi izsledil tatu, kajti vsako jutro je našel na polju nove sledove ponočne tatvine. Njegovo sumničenje je letelo sicer na Gašperja, a zalotiti ga ni mogel, zato ga tudi ni smel javno prijeti. Izmislil pa si je zvijačo . . .

Bilo je pozno v jeseni. Klančar je bil naprošen, da zakolje Bajtarjevega prašiča. — «Krščena mast!» je zarobantil v svoji prirojeni šaljivosti nad Bajtarico, ki je pohlevno kot kužek prilezla v njegovo hišo. «Rad vam ustrežem, mama, komu drugemu bi se odrekel.» — Bajtarica je imela namreč edina v okolici prednost, da so ji poleg drugih priimkov tudi splošno rekli: mama.

«Pa pridi, Matija,» se je poslovila ter jo je skljućeno rinila domov. Med potjo je zopet pobirala zavitke in škrnicelje — kakor vselej, ko je stopila na cesto — odvijala jih je ter metala jezno od sebe. Otroci so namreč izrabljali njeno poželjivost po tujem blagu s tem, da so ji podtikali v papir zaviti pesek in živalske odpadke.

«Jutri bom ujel tatu», se je Klančar oddahnil po njenem odhodu. In že je imel tudi izgotovljen načrt, s katerim jo je drugo jutro mahal s sekiro in cekarjem na rami proti Bajtarju v Gorico.

na znanih gradovih: na Križu pri Kamniku, v Impolci na Dolenjskem in v Bovcu. Seveda je povsod ostal v najboljšem spominu, ker je bil zelo priden in šaljiv fant. V svetovni vojni je mnogo prestal na bojiščih v Galiciji in na tirolski fronti kot telefonist. Nikdar pa ni zatajeval, da je slovenske matere sin in pri vojakih je bil znan kot trden narodnjak. V naši novi državi Jugoslaviji, ki je res gorel zanjo, se je seznanil z agronomom Dolinarjem, ki je bistroumnemu Franceljnu preskrbel oskrbniško službo. Nameščen je bil spočetka na Mokriški graščini ob kranjsko-hrvatski meji, kjer se je tudi poročil. Lansko leto pa je bil premeščen v Gradačac v Bosno. Tam se je med dobrim bratskim ljudstvom takoj udomačil in je zaslovel po tem, da zna delati izborne kranjske klobase. Pa ravno pri tem opravku mu je bila namenjena zla usoda. Pred božičnimi prazniki je namreč iz prijaznosti opravil nekemu bosanskemu posestniku furovž in se je po nesreči malo vrezal z nožem v roko. Rana, četudi skoro neznatna, pa mu je tekom kratkega časa vzela mlado življenje. Tudi tamošnji zdravnik ni mogel več preprečiti zastrupljenja. Njegovo smrt so vsi obžalovali. V kako lepi prijaznosti je rajnki Francelj živel s svojo soprogo Reziko, se najlepše vidi iz pretresljivega pisma, ki ga je pisala žalostnim staršem. Vem, da bodo pokojnika povsod, kjer je služboval, še dolgo ohranili v lepem spominu. Jaz pa se na tem mestu v duhu poslavljam od Tebe, nepozabni mi prijatelj Francelj, ki Te zdaj pokriva bratska zemlja v daljni Bosni. Dala ti bo lahak počitek, in ta zavest naj tudi tolaži globoko razžaloščeno obitelj Flajšmanovo. — V Šent Vidu pri Lukovici pa je 28. svečana umrl znani «Mahničev očka», ki je služil še pod znanim Radeckim in je nato bil vso dolgo vrsto let cerkovnik. Bil je že pri 90. letih in je vedel obilo zanimivega povedati o laških vojskah in mnogih izkušnjah svojega življenja. O priliki kaj več o tem. Naj mirno počiva Mahničev očka po mnogem trpljenju, tukajšnji okoličani ga ohranimo v najlepšem spominu! — A. S.

DOLNJI LOGATEC. Pred meseci smo imeli pri nas občinske volitve. Naprednjaki se jih nismo udeležili s tisto agilnostjo, kot bi morali, in tudi brez vsake agitacije, ker je nasprotna stranka kandidirala za župana moža, v katerega smo tudi mi sami imeli zaupanje. Žal, počasi uvidevamo, da smo se v njem varali. Naš župan si prisvaja različne pravice, do katerih niti okrajno glavarstvo ali orožništvo ne bi bilo upravičeno. In te so: kako naj se vedemo, kdaj smemo v gostilno, kdaj sme gostilničar gostu postreči itd. In če se nad temi postavami pregrešimo, plačamo lahko kazen. Morda nam bo gospod župan naročil še kakšno vrsto škapulirčkov ter izdal naredbo, da jih nosimo zato, da bi se razlikovali od drugih zemljanov. Občinska barka tudi ne plove tako, da bi zadovoljevala nas občane. Ni dovolj vseh neznosnih davkov, katere plačujemo davčni oblasti, tudi občinski davki dnevno rastejo. Pred kratkim se je povišal občinski davek na vino. Gostilničarji so bili v toliko prizadeti, da so morali ta povišek plačati tudi v nazaj za že iztočeno vino. Konsumenti pa smo prizadeti, da plačujemo sedaj 1 dinar pri litru več. — V nedeljo je bilo pred cerkvijo oklicano, da ni res, da bi bilo osem uslužbencev z mastnimi plačami pri občini. Ne bom se prerekal, vendar vsa občina trdi, da jih je osem. Dokler bodo ti ljudje dremali v občinski hiši, ne bo nihče veroval, da niso plačani, pa tudi če g. župan pooblasti samega g. župnika, da naj to še s prižnice naznani. Naj omenim za danes še to: Pred kratkim je prejela občina lepe denarje za odškodnino od Italijanov. Naši občinski možaki ne vedo sedaj, kam bi s tolikim denarjem, zato so sklenili, da napeljejo že tako izčrpan vodovod še do posameznih hiš svojih somišljenikov. Ali bi ne bilo bolje, da še malo počakamo, povišamo občinske davke še za par grošev in ko bo dovolj denarja, napravimo cestno železnico iz Martinhriba skozi Dolnji Logatec na Manderge? — Naš Sokol je zelo marljiv. Letošnjo zimo smo imeli več lepih iger in prireditev. Le žal, da pogrešamo sestankov s stvarnimi predavanji. Radi tega prosimo, naj bi JDS od časa do časa poslala tudi k nam gg. predavatelje. Uspeh bi bil gotov in pokazalo bi se, da Dolnji Logatec ni tako črn, kakor izgleda.

KRKA PRI VIŠNJI GORI (Dolenjsko). Dne 1. marca je bil tukaj na Vidmu poleg cerkve običajni sejem za živino in blago. Prišlo je obilo ljudi, kakor je na Dolenjskem sploh navada, da so sejmi dobro obiskani. Prišli pa so tudi trije hrvatski igralci, oziroma sleparji. Eden izmed trojice je igral v tako zvano «kroglico», druga dva pa sta z začetkom vabila ljudi k igri na ta način: prvi stavil 1000 Din na kroglico in je seveda dobil 5000 Din nazaj; nato je drugi stavil 1000 Din in je zopet dobil 5000 Din kakor prvi, povrhu pa še srebrno uro. Ta dva početna vzgleda sta zadostovala, da se je ljudstvo v navalu začelo gnesti pred sleparsko mizo. Stavilo se je spočetka po 10 Din, ko pa so sleparji uvideli, da imajo pred seboj lahkoverno in nezavedno množico, so pristojbino povišali na 100 in 1000 Din. Strašne posledice niso izostale: Neki mož, ki je prodal par volov za 54.000 kron, je zaigral vse do zadnje krone. Istotako drugi, ki je prodal kravo za 24.000 kron, tretji 20.000 kron, četrti 15.000 kron, peti 12.000 kron, šesti 8000 kron, od 8000 do enega tisoča kron pa jih je bilo cela vrsta, tako da so sleparski igralci od 10. dopoldne do 5. popoldne oskubili lahkoverneže za nad 300.000 kron! Ko so uvideli, da je ljudstvo začelo spoznavati njihovo sleparstvo in so jim tla postala prevroča, so jo hitrih korakov v spremstvu orožnikov odkurili v vas Gmajna, kjer jih je čakal najeti voznik in so se v diru odpeljali v Stično. Ker ta primer ni prvi, saj dotični sleparji hodijo od sejma do sejma po vsej Sloveniji in prisleparijo ogromne vsote, se prosi pokrajinska uprava in vse druge oblasti, naj temu sleparstvu posveti pozornost. Ako pa imajo morda celo kako oblastno dovoljenje za svoje nečuveno odiranje, naj se tako igranje enkrat za vselej prepove, da se naše nezavedno ljudstvo obvaruje tako ogromne škode!

Solze so se ulile Gašperju po širokem licu, ko je Rjavček zaječal pod nožem, ki ga je znal Matija — tako je bilo Klančarju ime — tako spretno potisniti v tolsti vrat, da se je žival po kratkem pojemanju zleknila pred raztrganim hlevom, v katerem je užila toliko zemeljskih dobrot.

Gašper se ni upal priti v bližino. Plašno je gledal izza ogla, milovaje ubogega Rjavčka, borečega se z grozovito smrtjo. Matija je moral porabiti vso zgovornost, da ga je privabil k sebi, ker ga je rabil pri delu; kajti prašiča je bilo treba spraviti v hišo, otroci pa, ki so mu do sedaj pomagali, niso zmogli tolikega bremena.

«Kako me otožno gleda,» je položil Matiji, ko sta ga spravila na ploh. «In zija — celo mrtev zija, kakor bi mi hotel nekaj povedati.» — Zopet jo je mislil popihati v kuhinjo k materi, kamor se je zatekel, kadar mu je pretila kaka nevarnost.

«Gašper!» ga je Klančar ujel za roko. «Počakaj, nič se ti ne bo zgodilo. Sediva in pomilujva ubogo živalco. Veliko je trpela in njene bolečine še ne morejo biti prestane, ker te gleda in zija, kot bi imel besedo na jeziku.

«Ali bo oživel?» je vprašal Gašper, ki se je spomnil groznega dogodka, ko je vrgel mačka na cesto, kjer je obležal in «poginil»; čez nekaj časa pa se je dvignil in pobegnil v gozd. In ta maček nosi od takrat vraga na repu, ki se zasveti, če ga ponoči drgne z roko.

«Mislim, da ne bo oživel,» ga je tolažil, «raje bo poginil, ker ve, da mora poginiti. Sicer pa je v njem še nekaj življenja in najina dolžnost je, da ga rešiva grozovitih muk.»

«Midva?» se mu je Gašper nezaupno odmaknil. «Vi in jaz?»

«Midva, ti in jaz,» je potrdil Klančar. «Vidiš, žival je nedolžna ter si ne more pomagati, človek pa ima razum. Vsekakor ima Rjavček nekaj na vesti, kar bi nama rad zaupal, če bi mogel govoriti.»

«O, jemnasta, boter!» je Gašper odskočil v vežo. «Kaj naj storim? Kdo me bo branil? Kam naj se skrijem?» Milo je gledal z enim očesom Klančarja, drugega pa je sukal in napenjal, iščoč skrivališča.

«Tiho, jaz te varujem!» je Klančar tekel po stopnicah pod streho, odkoder se je vrnil z dolgo leskovo šibo. — «Ne boj se, Gašperček! Ta šiba ima čudovito moč; nekaj udarcev in Rjavčku bo odleglo. Prej pa mora povedati, kaj ima na srcu; stavil mu bom nekatera vprašanja in ti moraš odgovoriti.»

«Jaaaz?» se je prestrašil. «Boter, jaaaz?»

«Ti in nihče drugi,» je zahteval Matija. «Govoriti pa moraš resnico, ker drugače te bo zadela huda kazen in Rjavček te bo preganjal vse življenje.»

«Bom govoril, bom,» je obljubil ter se mu je boječe približal. — Klančar je zavihtel šibo, rahlo se je dotaknil prašiča ter je vprašal z globokim svečanim glasom: «Rjavček, kaj si jedel?»

«Vrbačevo koruzo,» je izpovedal Gašper ter je sramežljivo pogledal v tla.

«Kdo ti jo je prinesel?» je sosed slovesno nadaljeval.

«Jaz — Gašper.»

«Kdaj?»

«Ponoči. Od polnoči do štirih . . .»

«Prav si povedal!» ga je pohvalil Matija ter je skrivaj potresel prašiča. «Vidiš, Rjavček pritrjuje, da si govoril resnico. Gorje ti, če bi bil lagal!» — Zopet je nameril z leskovko in glasneje mu je zvenela beseda: «Rjavček, kaj si jedel?»

«Rožičevo korenje,» je odgovoril srčneje, kajti zaupal je izkušenemu možu, njegovo modro početje mu je pričelo ugajati.

«Kdo ti ga je prinesel?» je ponavljal na prejšnji način.

«Jaz — Gašper. — Kuhala ga je mama.»

POLJANE. Enkrat sem vam že nekaj pisal v «Domovino» o našem župniku in o beri, ki jo od nas kmetov zahteva. Ker vidim, da se v «Domovini», če treba, tudi zavzamete za kmeta in tudi pišete zanj, vam zopet pišem. Pa ne zamerite, če vas nadlegujem in imate z menoj kot neukim človekom sitnosti in popravila v pisavi. Ne smete zameriti, jaz sem še malo hodil v šolo. Pisal sem vam že zadnjič, koliko moramo dajati bere našemu fajmoštru, ki ima najlepši grunt v fari. Nekateri smo se uprli in nočemo dajati. Naš fajmošter pa hoče od vseh imeti, pa če je še tak liberalec. Sovraži nas vse, ki ne trobimo v njegov rog. On ne toži vseh teh, ki mu ne dajo bere, ampak se je spravil le na dva, ki se mu zdita najbolj nevarna. Seveda ta pa tudi ne držita rok križem in se branita in se bosta branila, če vse popoka in se potrga. Ta dva, ki jih je vzel na muho, sta samostojneža. Prav grdo, pa vsaj lepo ni, da ju drugi kmetje, ki so tudi samostojneži in liberalci, ne podpirajo. S tem podpirajo fajmoštra in ne kmeta, za katerega gre in pa za njegove pravice. Tu bi morali stati vsi kot en mož. Ko bi se vsi postavili, bi videl, ali bi dosegli to pravico ali ne. Vsi bi morali odločno nastopiti, pa ne samo govoriti in na tihem zabavljati, ko pa pride po bero, mu pa še več dajo, kakor je potreba. Koliko dobi on od žensk, ki jih ima v društvih. Vsako nedeljo pobira pri njih, zdaj za ta misijon, zdaj za kaj drugega doli v Afriki. Potem prodaja zdaj kakšne katoliške koledarje, drugič zopet kaj drugega. Res, nabiranja in «ofrov» ni ne konca ne kraja. Zdaj jih je malo manj, pa tam okrog božiča je bilo prav vsako nedeljo kaj. Zdaj je pa napregel za zvonove, ki bodo veljali najmanj šeststo tisoč kron. Nič ne rečemo, res lepo zvonenje je tudi nekaj lepega. Pred nekaj leti bi jih bil že lahko spravil skupaj, ko je prišel v Poljane, ako bi se ne bil brž vtaknil v politiko in ne hotel imeti brž orlovskega doma. Za tega mu je bilo več kakor za zvonove. Zdaj bo pa že drugače. Zvonove je že naročil in v nedeljo je kar oznanil na prižnici, da bo vsak dal toliko dinarjev kot za električo kron. Le pomislite, kmetje, kaj je danes denar. Nimamo ga več, kakor smo ga imeli takoj po vojni. Pa tudi je danes denar zopet veliko več vreden in bo čez eno leto skoraj še enkrat toliko, če bo tako rasel in dobival na veljavi. Vsi časopisi pišejo tako in bo že res. Kolikor bo denar rasel na veljavi, toliko manj ga bo. Pa ne samo to. Že zdaj pada cena živini, pa menda tudi lesu. Živina in les največ vržeta kmetu. Tu dobi denar, če ga kje dobi. Treba je že zdaj gledati na vsak krajcar, pa kakor zdaj pravimo, na pare. Zdaj pa naj vsakdo pomisli, koliko bo prišlo na enega. Kdor plača 5 dinarjev državnega davka, ta bo dal za zvonove, če bo dal, blizu sto dinarjev. Za majhnega bajtarja je to že denar. Kdor pa plača sto dinarjev davka, bo pa dal blizu 2000 dinarjev. Kdor jih ima, jih že lahko pogreši. Povemo pa že tu, da ni postave, ki bi nas mogla prisiliti na to. Kdor lahko in rad dá, naj dá, mu prav nič ne branimo. Zvonove si misli naš fajmošter tako, da se bo po potrebi tudi dolg napravil za nje in bodo nekateri možje dobro stali zanje. Že res, toda kakšne so danes obresti. In če bo veljava našemu denarju tako rastla, kaj potem? Dolg bo pa treba ves plačati. Prav lahko se primeri, da kateri, ki še danes kaj ima, pride prav ob vse. Če se ne bo moglo plačati s tem, kar se bo nabralo, se bo pa zahteval od teh podpis, da dobro stojijo. Med temi skoro gotovo ne bo našega fajmoštra, ki je zelo previden.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Pri nas se je 24. februarja vršilo zborovanje demokratske stranke v prostorih ge. Planinškove pri Sv. Štefanu. Kot sklicatelj shoda je pozdravil mnogobrojne udeležence g. Malgaj, nakar je podal poročilo g. Vidgaj, ki je obširno razpravljal o sedanji politični in gospodarski situaciji. K besedi se je oglasil g. Špan, ki je pojasnjeval delo dr. Korošca in pa poslanca Vrečka. Kljub temu, da je zborovanje trajalo precej časa, so številni udeleženci prisostvovali shodu do konca, z odobravanjem so sledili izvajanjem govornikov ter soglasno obsojali nezmožnost in nemarnost klerikalnih poslancev, ki so obljubljali svojim volilcem deveta nebesa, dosegli pa niso nič česar razen poslabšanja položaja našega človeka.

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Na 20. februvara zvečer smo prišli čêhi vküper pri mlini R. v Rücmajnčih. Bilo nas je več vküper, pa smo se gučali tak eno pa ovo, že ne ven vse kaj, samo to sen se dobro zapuna: V našoj vesi je bilo gostüvanje pri R.-ovoj hiši, pa sen jaz reka mojemi pajdaši Jaki: «Pojma tüdi mija gledat, kak se kaj majo na gostüvanji, kak je pri nas navada, da grejo čêhi plečit!» Mija ali resen nesma za toga volo šla, da bi rada kaj mela, samo če bi nama kdo kaj da. Kak sma prišla do hiše, grema v kühnjo, tam sma včasi dobla od gospodinje vsaki en falat krüha, od zavčina pa vsaki eno krožico jabočnce. Kaj pa je bilo dale, joj, joj! Pri nas je taka navada, če kdo pride plečit, da more tüdi iti malo plesat med gostüvanjšake. Kaj pa je tü blo, dragi bralec «Domovine»? Kda so naj gostüvanjšaki zagledali, te na po nama; mija sma se mislila en cajt, da majo špajs, pa sma se grdo norila. Namesto, da bi se od müzike sükala, pa sma se od tistih batin, kaj so nama po glavi kapale. Moj pajdaš Jaka je skoča hitro vün, da bo boj pri dverah, jaz pa sen tak hitro ne moga vün priti, pa so me pač vrgli skoz dveri, da jin ne bi predugo napoti bija, te pa še vüni par po glavi poslunli, tak da vam povem, da sen pr moj veri kumer domu prnesa — al, dragi bralec, ne da be se misla pečenke, klobós ali pa kake potice, pač pa batine na glavi . . . Drügi den še sen kumer gor priša, zakaj sma dobla batine, kda sen se začeja štenderati, da sma sploh pečenke, klobos in potice nider vidla ne. Tistoga pa tüdi pr moj veri po pravice nemrem povedati, ali so že vse pojeli, ali so najč meli ne. Zato pa Vam rečen, moji lübi komaróti, v Rücmanjce le nikdar plečit ne hote! — I g n a c.

Priporočajte in širite „DOMOVINO“!

«Grešila sta oba. — No, in kaj je rekla Rožička?»

«Meni ničesar. Moža pa je oštevala, ker ni hotel ponoči vstajati ter hoditi na polje, da bi zasačil tatu.»

«Odkod pa veš vse to, Gašper?»

«Mama so mi povedali. Rekli so, da naj bom na Rožičevi njivi posebno previden.»

«Ali si jih ubogal?»

«Pa še kako rad! Kdo pa ne uboga, če vidi, da gre za njegovo korist?»

«Izvrstno, Gašper!» Matija je v tretje zamahnil s šibo ter je zaklical: «Rjavček, kaj si jedel?»

Gašperju se je povesila glava; tukaj mu beseda ni hotela z jezika. Toda Klančarju se je mudilo; skrivaj je dregnil prašiča v rilec, da je zazijal, česar se je Gašper silno prestrašil. Prepričan, da gre za življenje, je plaho, a vendar razločno odgovoril: «Jedel je — Klančarjev — krompir.»

«Kdo ti ga je nosil?» je ošvrknil prašiča.

«Jaz — Gašper. — Kopal sem ga z rokama.»

«Pa koruze si mu včasih privoščil — koruze z moje njive?»

«Samo dvakrat. Verjemite, boter!»

«Tudi po korenje si hodil — na njivo pod Belnekom?»

«Uganili ste, boter. Toda enkrat me je odgnal Korunov pes, ko sem ga nabral komaj pol koša, in mama so me kregali, ker sem se dal odpoditi.»

«Saj ni res, Matija!» je prilezla v sobo Bajtarica, ki je zadnje besede slišala pred vrati. «Norec je norec, nikar mu ne verjemi in ne misli, da Bajtarica ni poštena.»

«Rjavček je govoril,» je Klančar odložil šibo, «vidva pa molita kesanje.» — Druge trde besede ni dal od sebe in Bajtarica se je oddahnila, vesela, da sosed ni zahteval povračila.

«Pa molči, Matija, lepo te prosim! Ti, Gašper, pa kar hitro po drva in jezik za zobe.» — Starka je odkrevljala v kuhinjo, Klančar se je lotil prašiča, Gašper pa jo je s košem ubral proti gozdu, da nabere drv — suhih odpadkov, ki mu jih nihče ni branil pobirati.

Hitro se je nabrala okoli njega kopica otrok kot vselej, kadar se je pokazal iz koče. Manjši so se mu obešali na koš, starejši so mu nagajali z groši in dvojačami, nekateri so ga dražili s psovkami in z imeni ter se smejali njegovim odgovorom.

«Kaj pa Rjavček?» se je spomnil nekdo izmed paglavcev.

«Poginil je — danes zjutraj,» je odvrnil jokaje. «Klančar ga je zabodel.»

«Pa bo oživel!» ga je Pečarjev, ki je hodil v ponavljalno šolo, cukal za rokav.

«Ne bo oživel,» je oporekal boječe.

«Strašit te bo prišel,» so ga plašili otroci; «drevi bo zaropotalo in vso noč ne boš imel miru.»

«Nič ne bo ropotalo,» je javkal. «Rjavček je rešen. Klančar ga je zagovoril.»

«Zagovoril? Zagovoril? Povej no, Gašper, kako je bilo; dva groša dobiš za plačilo in eno dvojačo,» so otroci silili vanj.

«Ne smem,» se je branil, «tega pa res ne smem.»

«Ako ne poveš, te nabijemo,» so mu pretili, pobiraje kamenje.

Kamenja se je Gašper silno bal. Ta ti prileti po zraku in ne vpraša, kam bo padel, dočim se udarcu lahko izogneš in prestrežeš pest. Ni mu torej kazalo drugo, kakor povedati, kaj je bil vprašan in kako je odgovarjal.

Otroci so ga zvedavo obstopili. Ko je končal, so zagnali glasen krik. Vrbačev Ivan

Kmetijski pouk

ZAMENA TELET.

V poljedelstvu si pomagamo do boljših uspehov tudi s tem, da menjavamo s semenom. Če nimamo dobrega semena, si priskrbimo boljšega od enega ali drugega soseda ali pa tudi iz drugega kraja. Nekaj sličnega velja tudi za živinorejo. S primerno zamenjavo telet bi prišel lahko marsikateri živinorejec do boljše živine in do večjega uspeha v svojem gospodarstvu. Danes vidimo, da se mnogi živinorejci ubijajo z vzrejo malovrednih živali, dočim opazujemo po drugi strani, kako se lepa teleta, rojena po dobrih starših, oddajajo v mesnico.

Kaj se res ne dá v tem oziru najti ugodne rešitve tako važnega vprašanja, kakor je izpodreja dobrih telet? Kaj mora res vsak delati le na svojo pest? Ali ni mogoče bolj vzajemnega dela in skupnega pospeševanja za povzdigo domače živinoreje?

Tukaj se pač jasno vidi, koliko dobrega dela bi se lahko storilo za napredek naše živinoreje, ako bi se živinorejci med seboj podpirali! Zgodi se, da mora včasih krasna živalica pod nož, ker ni nobenega interesenta, da bi jo prevzel v rejo! In to v krajih, kjer navadno manjka lepe in dobre plemene živine!

V živinoreji je treba vzajemnega in medsebojnega dela, če hočemo priti s to panogo naprej. Ker imamo v enem in drugem kraju dobrih živali, jih je treba ohraniti in razploditi. Po dobrih živalih dobljena teleta naj se privežejo, in če ne more posestnik teleta sam privezati, naj ga dobi njegov bližnji in daljnji sosed v rejo, ki je potreben boljše plemene živine. Živali naj se zamenjajo! Slaba teleta naj se oddajajo mesarju, lepe živali po dobrih starših naj se pa obdrže za pleme.

Seveda se je treba za vse to brigati in zanimati. Veliko dobrega bi v tem pogledu lahko storili živinorejski odseki pri občinah. Ti bi morali v prvi vrsti skrbeti za rejo potrebnih plemenjakov. Ravno tako bi si morali naložiti pa tudi to skrb, da posredujejo zameno, oziroma oddajo lepih telet za pleme. Kdor bi hotel priti s pomočjo lepih telet do dobre plemenske živine, predvsem do dobrih krav, bi se obračal na živinorejski odsek, ki ki zbiral potrebne podatke o porodih in stanju tistih telet, ki se nameravajo oddati. Taka teleta bi morala biti **v prvi vrsti** na razpolago domačim **živinorejcem** in **šele v drugi vrsti mesarjem.**

Danes se žal dogaja, da nam gredo najlepša teleta v mesnico, dočim ostajajo po hlevih živali, ki nimajo nobene prave vrednosti za rejo. Kdaj se bo to izpremenilo?!

Delavski glasnik

V DELO SE SPREJMEJO: **Pri Državni borzi dela v Ljubljani:** 4 rudarji, 1 viničar, 2 vrtnarja, 1 kovotiskar, 1 starejši ključavničar, 1 avtomonter, 1 modelni mizar, 3 lesni strugarji, 3 pletarji, 1 tapetnik (usnjarski posel), 1 krojač, 1 sodavičar, 1 kuhinjski mesar, 1 plačilni natakar, 5 strojevodij, 5 loptilovodij, 25 vajencev, 1 šivilja slamnikov, 1 restavracijska kuharica, 3 služkinje itd.; **pri državni borzi dela v Mariboru:** 85 hlapcev in dekel, 12 viničarjev, 1 švicar, 1 vrtnar, 1 obratovodja za kovaško obrt, 15 orodnih kovačev, 1 železolivar, 1 delavec za poliranje in varenje (švajsanje), 2 urarja, 4 mizarji, 1 kolar, 1 sodar, 1 lesni strugar, 3 gateristi, 3 žagarji, 2 pletarja, 1 tkalec, 3 čevljarji, 2 mlinarja, 2 slaščičarja, 2 tesarja, 2 tesarski poslovodje, 1 zidar, 14 vajencev, 1 gospodinja k orožnikom, 1 dojilja, 1 šteparica vrhnih delov čevljev, 1 plačilna natakarica, 3 sobarice, 2 vzgojiteljici, 2 varuški, 1 kontoristinja, 35 služkinj, 32 kuharic, 1 trgovska vajenka itd.; **pri Državni borzi dela v Ptuju:** 7 poljedelskih in viničarskih družin, 1 vrtnar, 1 fužinski obratovodja, 15 kovačev za orodje, 1 ključavničar, 2 kolarja, 1 strugar, 30 pletarjev, 1 čevljar, 1 mlinar, 3 dninarji, 1 hišni hlapec, 9 kmečkih dekel, 3 kuharice, 1 sobarica, 9 služkinj, 5 vajencev itd.

Gospodarstvo

VINSKA POKUŠNJA NA GRMU.

Agilno vinarsko društvo v Novem mestu je priredilo povodom svojega letnega zborovanja v prostorih državne šole na Grmu dne 24. februarja vinsko pokušnjo, ki je bila od strani vinogradnikov vse Dolenjske in celo z Bizeljskega zelo dobro obiskana. Udeležilo se je pokušnje 120 posestnikov. Namen te prireditve je bil, da se spozna, kakšno vino, koliko vina in po kateri ceni imajo vinogradniki na Dolenjskem še naprodaj. Okrog 200 pokušenj vina se je preizkusilo, popisalo in določil se je alkohol. Seznam teh vin je vsakemu interesentu-kupcu na zavodu na vpogled. Ponujena vina so imela 8 do 10 %, boljša 11 in več ter sortna vina 12 do 15 % alkohola. Izbora je bila torej prav velika.

Žal, da je bila udeležba od strani kupcev prav slaba, dasi se jim je nudila lepa prilika spoznati v par urah, kaj jim nudi vinorodna Dolenjska.

Vinsko pokušnjo je posetil okrajni glavar vladni svetnik dr. Svetek iz Novega mesta, državni višji kletarski nadzornik g. Gombač iz Ljubljane in več drugih strokovnjakov.

Ob priliki zborovanja Vinarskega društva je kmetijski svetnik g. Skalický pojasnil pomen Vinarskega društva kot člana vsedržavne velike organizacije Zveze vinogradnikov Jugoslavije, ki se je pravkar ustanovila v Zagrebu. Opozoril je na pretečo nevarnost uvoza italijanskih in drugih vin, potrebo izvoza domačih vin in nujno potrebo, da se pri sklepanju pogod s tujimi državami upoštevajo potrebe in želje vinogradnikov.

Vinogradništvo je važna gospodarska panoga naše države, ki grozi propasti, ako se ji ne utrdijo življenski pogoji.

Najizdatnejše sredstvo za dosego življenskih ciljev vinogradništva je trdna strokovna organizacija, kateri mora pripadati vsak zavedni vinogradnik.

Društvu je pristopilo veliko število vinogradnikov. Končno se je sprejela resolucija, s katero se zahteva, da vlada prepreči uvoz italijanskega vina in da pospešuje izvoz našega vina v tujino.

TRŽNI PREGLED.

ŽITO. Ponudba in povpraševanje sta enako slaba. V Vojvodini so bile te dni nastopne cene: pšenica 335 Din, ječmen prvovrsten 320 do 325 Din, oves 240 do 245 Din, turščica 255 do 260 Din, moka fina 580 do 585 Din, otrobi 190 Din.

ŽIVINA. Cene živini so v splošnem nekoliko oslabele. Na zagrebškem sejmu se je trgoval kilogram žive teže: voli, prvovrstni, 14 Din 50 par do 15 Din 50 par, drugovrstni 13 Din do 14 Din 50 par, tretjevrstni 11 Din 75 par do 12 Din 50 par, krave prvovrstne 13 do 14 Din, drugovrstne 11 Din 50 par do 12 Din 50 par, teleta 16 Din 50 par do 17 dinarjev 50 par, svinje prvovrstne 27 Din 50 par do 29 Din 50 par, drugovrstne 25 do 26 Din, slabše 21 Din 50 par do 22 Din 50 par.

KRMA. Cene so oslabele. Na zadnjem zagrebškem sejmu so bile nastopne cene: seno 75 Din do 112 Din 50 par, otava 125 do 137 Din, detelja 112 do 137 Din. V Celju je bilo sladko seno po 100 Din, a polsladko seno po 75 Din za 100 kg.

JAJCA. Cene slabijo. Povprečna cena v državi je 0.90 do 1.25 Din za komad.

UMETNA GNOJILA se živahno kupujejo. Povprečne cene: superfosfat 135 do 140 dinarjev, apneni dušik 300 do 325 Din, 12 do 15odstotni kajnit, 70 do 75 Din, 17 do 18odstotna Thomasova žlindra 170 do 180 dinarjev, 40odstotna kalijeva sol 160 do 165 dinarjev za 100 kg.

= **Vrednost našega denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo 4. t. m. (v devizah): 100 avstrijskih kron za 11¼ pare, 100 italijanskih lir za 341 Din 37 par do 344 Din 37 par, 1 dolar za 79 do 80 Din, 100 francoskih frankov za 323 Din 10 par do 328 Din 10 par, 100 češkoslovaških kron za 229 Din 60 par do 232 Din 60 par, 100 švicarskih frankov za 1378 do 1388 dinarjev.

= **Obtok bankovcev v naši državi** je znašal dne 22. februarja 5 milijard 694 milijonov 900 tisoč dinarjev.

= **Vprašanje Državne kmetijske banke.** Iz zadružniških krogov se čujejo glasovi proti sedanjemu načrtu Državne kmetijske banke. Ne le, da se sploh ne odobrava način reševanja kmetijskega kredita s pomočjo državnega zavoda, nego je tudi načrt že sam na sebi površen. Ako se Državna kmetijska banka po tem načrtu oživotari, ne bo imelo kmetijsko prebivalstvo mnogo od nje. Na kak način se bi dajala posojila kmetu, iz načrta ni jasno razvidno. Ako se hoče s to banko

---

je zgrabil pest blata ter mu ga je, maščujoč se za koruzo, vrgel v obraz. Rožičev Nacek mu je zaradi korenja vzel klobuk, za katerega je moral Gašper na kolenih prositi ter obljubiti, da se ne bo nikdar več dotaknil tujega blaga, kar je tudi vestno izpolnil.

Drugo leto spomladi je neprestano deževalo. Potok, napolnjen s studenci in hudourniki, je poplavil dolino, ležečo med tremi vasmi. Voda je segala prav do hiš; česar se je dotaknila, je vzela s seboj.

Gašperju je ta povodenj napravila veliko veselja. Napol oblečen je gazil za deskami in tramovi, plavajočimi po kalni vodi. Služil je groše in dvojače, trdeč, da bo do prihodnjega deževja «obrnil» potok, ki bo tekel proti izviru nazaj. Tega pa Gašper ni mogel izvesti, kajti v vodi se je prehladil — tudi domačega praznika ni več dočakal. Odšel je v deželo, kjer ne poznajo mejá ter ne postavljajo mejnikov, ki povzročajo zemljanom toliko sovraštva in prepira.

Če so mu kazen za tatvino tudi tam gori odpustili, ni prišel nikomur povedat; Klančar pa še danes rad pripoveduje, kako je pri Bajtarju prašiča «zagovoril».

koristiti kmetom vse države, se morajo otvoriti takoj v početku podružnice v vseh večjih središčih države. Iz načina, kako je dajanje kreditov predvideno v tem zakonskem načrtu, se da sklepati, da je imel sestavljalec pred očmi v prvi vrsti koristi stranke, ki je načrt započela. Projekt je sestavljen tako, da more stranka, ki je na vladi, doseči največji vpliv na kmete in njihove glasove vezati nase. Da takšen zavod ne bo uspeval in vršil svoje naloge tako, kakor bi bilo potrebno, je jasno.

= **Vinski vzorčni sejem** se vrši v četrtek dne 13. t. m. v Semiču na Dolenjskem. Priredita ga podružnici Kmetijske družbe Semič in Strekljevec. Otvoritev ob 12. uri (po prihodu vlaka iz Ljubljane) po višjem kletarskem nadzorniku g. Fr. Gombaču. Ker je kakovost «Semičana» lanskega pridelka izredno dobra in so tudi cene vina zelo zmerne (od 4.75 Din naprej za liter), bo sejem gotovo dobro obiskan. Izmed vseh dolenjskih vin je okusen in zdrav «Semičan» povsod najbolj priljubljen. Gostilničarji, ne zamudite ugodne prilike za nakup dobrega domačega vina!

= **Tečaj za gospodarske vajence.** Gospodarske vajence sprejme državna kmetijska šola na Grmu za dobo od 1. aprila do 31. oktobra t. l. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesna sposobnost, neoporečnost ter dovršena ljudska šola. Prednost imajo kmečki sinovi, predvsem oni, ki ostanejo na domačem gospodarstvu. Gospodarski vajenci se uporabljajo za delo v vseh panogah šolskega gospodarstva, zlasti v sadjarstvu in vinarstvu, in uživajo tudi teoretičen pouk pri delu, kjer so zaposleni. Za to dobivajo prosto hrano in prosto stanovanje ter majhno nagrado v denarju. Gospodarska praksa je izvrstna predpriprava za vstop v šolo s 1. novembrom 1924. Pri sprejemu v šolo imajo vajenci prednost pred drugimi prosilci, in sicer, ako izpolnijo ostale pogoje na prosta mesta. Lastnoročno na celo polo pisane prošnje s priloženim krstnim listom, domovnico, zadnjim šolskim izpričevalom ter izpričevalom o nravnosti je poslati do 20. t. m. ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu v Novem mestu.

Tedenske novosti

* **Kraj Aleksander obišče London.** Po poročilih listov posetita tekom letošnjega leta angleški dvor kralj Aleksander in kraljica Marija. Dalje pričakujejo v Londonu letos tudi še obiska italijanske in rumunske kraljevske dvojice.

* **Jubilej narodnega prvoboritelja.** Pretekli torek je obhajal v Celju 80letnico svojega rojstva odvetnik g. dr. Josip Sernec. Jubilant se je pričel ogrevati za narodne ideali že v zgodnji mladosti. Junaška doba slovenskega naroda v 60. letih je končno izklesala iz mladega dr. Josipa Serneca kremenit naroden značaj. Kmalu je stal v prvih vrstah narodnih boriteljev. Sodeloval je pri vseh narodnih društvih v Celju in povsem razumljivo je, da so odločnega narodnega borca ostro napadali nemški krogi. Mož pa ni klonil duha, deloval je neumorno naprej in krona njegovega narodnega dela je krasna stavba celjskega Narodnega doma. Značajnemu prvoborite1ju, neumornemu narodnemu delavcu in zvestemu pristašu demokratske stranke ob redki slavnosti iskreno čestitamo.

* **Novi italijanski poslanik** na našem dvoru, general Bodrero je prispel dne 29. februarja v Beograd in nastopil svoje novo službeno mesto.

* **Klub naprednih akademikov v Celju** je nedavno ustanovil v Krogu pri Murski Soboti svojo enajsto ljudsko knjižnico. Knjižnica šteje 126 knjig razne vsebine in različnih pisateljev. Knjižnico je prevzel v oskrbo vodja tamošnje ljudske šole, agilni sokolski delavec g. Ciril Hočevar, ki je šel klubu pri ustanovitvi vseskozi na roko in kot dober poznavalec prekmurskih razmer dal klubovi delegaciji, ki je bila poslana k ustanovitvi, vse potrebne informacije in koristne nasvete za nadaljnje narodno prosvetno delo kluba Prekmurju.

* **Redukcija invalidov.** Komisija za redukcijo invalidov Jadranske divizije je dovršila svoje delo in podala poročilo ministrstvu za socijalno politiko. Iz tega poročila je razvidno, da je reduciranih 50 odstotkov invalidov. Ti odslej ne bodo več dobivali državne podpore.

* **Komanda celjskega vojnega okrožja** zasleduje nastopne vojne begunce: Avgusta Sventa iz Šoštanja, Vinka Kolšeka od Svetega Martina ob Paki in Alojzija Vratarja, ki so pobegnili brzkone v Avstrijo.

* **Vladni komisar za Medjimurje.** Ministrski svet je sklenil imenovati na prošnjo deputacije iz Medjimurja posebnega komisarja za Medjimurje, ki je v zmislu zakona o razdelitvi države na oblasti pripadlo pod kompetenco mariborske oblasti.

* **Južno vreme.** Od nedelje je nastopilo po naših krajih južno vreme, sneg polagoma izginja, a mesto njega smo dobili dež. Bati se je, da nastanejo nove poplave. Tudi v drugih pokrajinah naše države je zavladalo južno vreme, ob Primorju pa razsaja hud južen veter. Morje je vsled tega silno razburkano.

* **Nova ženska prisilna delavnica.** Ministrstvo pravde je osnovalo v Beogradu prisilno delavnico, v katero se bodo pošiljale osebe ženskega spola, ki bodo obsojene po čl. 6. zakona o zaščiti javne varnosti v državi.

* **Izpremememba v obsegu sodnih okrajev.** Ministrstvo pravde je odredilo, da se politična občina Preserje izloči iz vrhniškega sodnega okraja ter priklopi ljubljanskemu z veljavo od dne 1. aprila 1924.

* **Smrtno kazen** bodo odpravili na Angleškem. Uvedla se bo namesto nje dosmrtna ječa. Samo za dvojne umore še ostane smrtna kazen.

* **Iskal botra in našel smrt.** Neki posestnik iz Dornove pri Ptuju je šel zvečer iskat krstnega botra za svojega otroka. Povsod so ga dobro postregli, tako da se ga je mož kmalu nalezel. Ko se je vračal pozno zvečer domov, ga je med potjo obvladal spanec. Vlegel se je v neki jarek, a drugo jutro so ga našli mrtvega.

* **Čudni ljudje.** Te dni je v nekem selu pri Osijeku razbojnik Peter Bogdanović ponudil 3000 dinarjev onemu, ki ga ubije. Seljak Joca Vidaković je sprejel ponudbo, vzel denar in pričel Bogdanovića toliko časa napadati z nožem, da se je zgrudil mrtev na tla. Za svoje «blagohotno» dejanje je bil Vidaković seveda aretiran.

* **Železniška nesreča pri Subotici.** Te dni se je pripetila na progi Subotica-Vinkovci, 8 km od Subotice, velika železniška nesreča. Preden je tovorni vlak pripeljal na kolodvor v Šebešiču, se je od njega odtrgalo 6 vagonov, česar železničarji niso opazili. Brzovlak, ki je prišel iz Subotice, se je zaletel v teh 6 vagonov s polno silo, jih razbil ter vrgel s tira. Pri brzovlaku je bil pokvarjen le vagon za prtljago. Mašnist je utrpel lahko poškodbo na očesu, drugih žrtev k sreči ni bilo.

* **Izseljevanje v Brazilijo.** Izseljeniški komisarijat v Zagrebu poroča, da namerava vlada države San Paulo v Braziliji podpreti naseljevanje tujih delavcev v svoje kraje s kavnimi plantažami na ta način, da jim plača potne stroške iz domačega kraja do delodajalca. Razmere, ki vladajo v onih krajih, pa so tako slabe, da svetujemo izseljencem, naj ne potujejo v San Paulo. Delo je naporno, plača slaba ter si najpridnejši delavec ne more prav ničesar prihraniti.

* **Zraščena dvojčka.** V Šmartnem ob Dreti je žena nekega tamkajšnjega posestnika povila dvojčke ženskega spola, zraščena ob strani tako, da sta imela le dve roki, sicer pa vsak svojo glavo in svoje noge. Dvojčka sta prišla mrtva na svet.

* **Volkovi v naših krajih.** Ostra zima je prignala volkove tudi v naše kraje; v večjih množinah so se nedavno pojavili v Blažnih pri Dolenji vasi. Ko je v gozdu blizu vasi neki voznik nakladal drva, so trije volkovi napadli njegovega psa, ki je komaj ušel. Lovski čuvaj pa je v bližini vasi ustrelil 33 kilogramov težkega volka.

* **Aretacije tihotapcev v Mariboru.** Te dni je bilo aretiranih v Mariboru več tihotapcev. Prvi je bil prijet neki strojni kurjač, ki je pripeljal s seboj iz Postojne več manufakturnega blaga. Drugi aretiranec je zopet kurjač, ki je prinesel s seboj 9 kg saharina. na koroškem kolodvoru je bil aretiran neki kurjač, ker je vtihotapil vžigalice «Solo« in saharin, dalje neki avstrijski strojevodja, ki je vtihotapil iz Avstrije večjo množino medenih in porcelanastih predmetov. Blago je bilo zaplenjeno, tihotapci pa so bili izročeni sodišču.

* **Obsodba morilca žene.** Pred mariborsko poroto je dobil 10 let težke ječe delamržneš posestnik Lovrenc Drevenšek, ki je lani zaklal v Ptuju na naravnost zverinski način svojo ženo Rožo.

* **Smrtna obsodba pred mariborsko poroto.** Pred mariborsko poroto se je zagovarjal 48letni posestnik Štefan Gaber iz Tešanovc, ki je bil obdolžen, da je vrgel svojo taščo v 7 in pol metra globok vodnjak, kjer je utonila. Gaber, jako nasilen človek, je do konca tajil zločin, ki je bil očividen. Obsojen je bil na smrt z ustreljenjem. Po obsodbi je zločinec dejanje priznal.

* **Očetomor pred ljubljansko poroto.** Kot prvi se je pri pomladnem zasedanju ljubljanske porote zagovarjal 22letni Ivan Jerin, ki je 12. decembra umoril svojega očeta na Viču. Umor se je izvršil v prepiru in je obstojala verjetnost, da Jerin ni imel namena umoriti očeta, ki je bil sicer pravi strahovalec svoje obitelji. Ker so priče povoljno izpovedale za obtoženca, so porotniki zanikali krivdo umora in potrdili krivdo uboja. Ivan Jerin je bil zato obsojen na 12 let težke ječe.

Nesreče na železnicah

Zadnje čase so se v naši državi začele množiti železniške nesreče v toliki meri, da se varnost potujočih zdi resno ogrožena. Pričujoči sliki predstavljata dva prizora po železniški katastrofi pri Sunji na Hrvatskem, o kateri smo že zadnjič poročali. Lokomotiva vlaka, ki je vozil srbske rekrute v Zagreb, je skočila s tira, se prevrnila z nasipa in potegnila s seboj tudi nekaj vagonov. Težje ranjenih je bilo šest, laže pa nad dvajset rekrutov, ki so jih takoj odpravili v bolnico.

Nedolgo za tem sta se pripetili dve novi nezgodi. Na postaji Šebešić je brzovlak zavozil v šest tovornih vagonov, ki so se docela razbili. Človeških žrtev ni bilo nikakih. Pred postajo Doboj v Bosni pa je isti dan zadnji vagon brzovlaka skočil s tira. Vlak se je radi te zapreke takoj ustavil, da tudi tu ni bilo žrtev. Seveda pa je med potniki vladalo obilo razburjenje. Manjše ali znatnejše nezgode pa se javljajo skoro dnevno, da je res podoba, kakor bi pri nas na železnicah vladal popoln nered. Čudno to tudi ni. Radikalska vlada ne izplačuje redno uslužbencem že itak borih mesečnih prejemkov, strokovne moči bežijo iz železničarske službe. V neredni železniški upravi se najbolj zrcali nesposobnost in malomarnost radikalov.

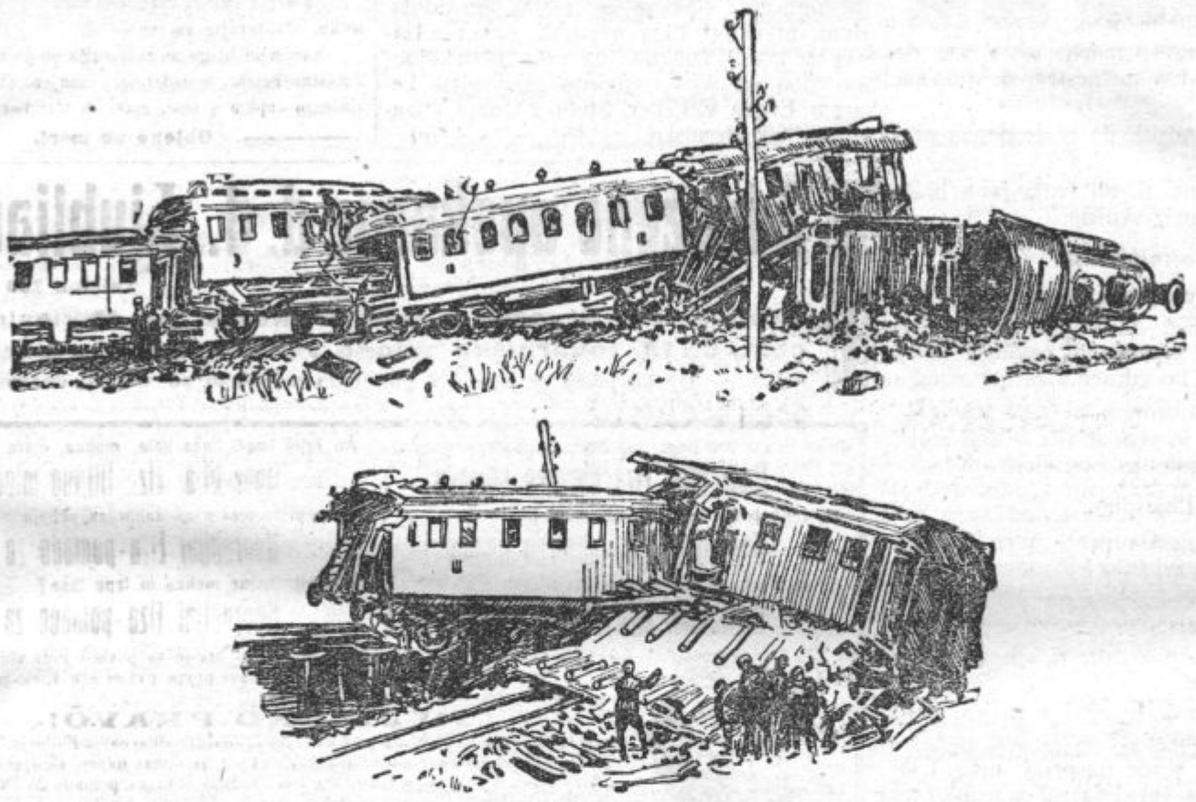

* **Drzen vlom.** Nedavno je vlomil neznan uzmovič v Aleksandrov dom v Rogaški Slatini ter porezal v osmih sobah raz otomane rdeč, fin baržun, 18 parov finih okenskih zagrinjal in 17 posteljnih podložnikov v skupni vrednosti 27.000 dinarjev. Kot krivca zasledujejo ključavničarja Henrika Kranjšeka iz Gorenjega dola.

* **Uboj pred poroto.** Pred ljubljansko poroto se je zagovarjal 23letni delavec Franc Sajovic z Luž, ki je v božični noči v Šenčurju porinil Avgustu Blagnetu nož tako globoko v hrbet, da je Blagne v nekaj minutah izdihnil. Porotniki so uboj zanikali in potrdili prekoračenje silobrana. Obsojen je bil Sajovic na 10 mesecev težke ječe.

Iz raznih krajev

* V **Novi vasi pri Viču** je v prepiru izbil Karel Galič svojemu očetu oko. Oče je moral v bolnico. Galič se bo moral zaradi svojega surovega dejanja zagovarjati pred sodiščem.

* V **Sv. Ožboltu pri Trojanah** je umrl tamkajšnji župnik g. Janez Hrovat. N. v m. p.!

* V **Sv. Juriu pod Kumom** se je pri spravljanju bukovih hlodov smrtno ponesrečil 27letni samski posestnik Alojzij Tori. N. v m. p.!

* V **Žalcu** je umrl v starosti 65 let gospod Franc Virant. Bil je daleč po Savinjski dolini znana osebnost. Blag mu spomin!

* V **Preserjah pri Ljubljani** imamo čudne razmere. Nekatere članice tamkajšnje Marijine družbe so dobile tajen ukaz, da morajo ob večerih hoditi poslušat pod okna naprednjakov, ali opravljajo večerno molitev. K takemu špijoniranju moremo reči le, da je podlo in sramotno za človeka, ki kaj da na svojo čast. Če se bo kaki ostudni špijonki kaj pripetilo, naj se potem le obrne na dušnega pastirja, ki ji bo za takšno mučeništvo dal gotovo odpustke.

Konzervna tovarna «Globus»

d. d.

na VRHNIKI

sklepa nasadne pogodbe za grah

in fižol za leto 1924.

z vsemi onimi pridelovalci, kateri stanujejo v oddaljenosti do treh ur železniške vožnje do Ljubljane.

Semena za saditev dobavi tovarna sama.

Določitev prodajne cene se vrši v stalni zlati valuti.

Priglase za semena in saditev sprejema 14

Konzervna tovarna „Globus", d. d. na Vrhniki.

Za smeh in kratek čas

Ni razlike.

Gašper in Ožbovt baš okopavala krompir, ko se iz Ožbovtove hiše zaslišijo neki nerazločni glasovi.

«Kdo neki razgraja po tvoji hiši?» vpraša Gašper.

«Ali, nič, najbrže laja pes ali pa moja žena poje,» pojasni Ožbovt.

On ve.

Ožbovt: «Dragi prijatelj, oženi se, da boš prenehal s tvojim nesrečnim popivanjem.»

Gašper: «Ali misliš, da bi se potem premagal?»

Ožbovt: «Ti ne, ti, ali tvoja žena bi te premagovala. Vem iz skušnje.»

Iz otroških ust.

Mama: «Tonček, pojdi iz sobe, sedaj pride k meni zdravnik.»

Tonček: «Ah, mama, naj ostanem tukaj, da vidim, kako te bo zdravnik za nos vodil.»

Mama: «Kako to?»

Tonček: «Saj je vendar oče včeraj rekel, da te zdravnik samo za nos vleče.»

Pojasnilo.

Dva pijanca gresta proti jutru domov. Med potjo pravi prvi:

«Salamensko dolgo sva ga želtala, glej, saj že solnce vzhaja.»

«Kaj brbljaš?» pravi drugi, «to je vendar luna, ne pa solnce.»

«Ti praviš, da je luna?» se razjezi prvi. «Stavim, da je solnce!»

Medtem jima pride nasproti neki Lah. Ustavita ga in ga vprašata za pojasnilo, ali je na nebu solnce ali luna.

«O maledetto, to ga bom vam prau kiler povedu,» pravi Lah in gleda precej časa na nebo. Nato zmaje z glavo in reče: «Gošpoda, vam ga ne morem parlare po krajnsk, ker nisem iz Lubijane domá.»

Lepota? Svežost mladosti? Priljubljena vnanjost? Vse to si lahko ohranite in zabranite prerano ostarelost samo, če racionelno negujete svoj obraz, svoje telo, svoje lase in svoje zobe. Izrednega učinkovanja so že čez 25 let priljubljeni Elza-preparati za negovanje lepote, kakor: Elza-obrazna in kožo obvarujoča pomada, 2 lončka z zavojnino in poštnino vred 25 dinarjev, Elza-pomada za rast las, 2 lončka z zavojnino in poštnino vred 40 dinarjev, z 10%nim doplačilom, in drugi Elza-preparati, kakor Elza-cvet za lase, Elza-voda za usta, Elza-kolonska voda itd. Vse navedeno razpošilja: Lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elza-trg št. 360, Hrvatsko. (e)

Lovci, gozdarji, delavci, priporočamo Vam, da si kupite

obleke,

pelerine, suknje, hlače, dežne plašče iz gume, vsakovrstno perilo po najnižji ceni le pri **konfekcijski industriji**

Drago Schwab, Ljubljana

Dvorni trg št. 3 (pod Narodno kavarno).

Največja zaloga vsakovrstnega blaga za moško in dečke. Zahtevajte vzorce! 8

Naročeno blago se razpošilja po poštnem povzetju. V lastni režiji se izdelujejo usnjeni (kožuh) rekelci, hlače in čepice v črni, rjavi in sivi barvi.

Obleke po meri.

Združene opekarne d. d., Ljubljana

Telefon 733 15 Telefon 733

naznanjajo, da so **otvorile v sredini mesta, na Miklošičevi cesti št. 13, tovarniško zalogo vseh vrst opeke** lastnega izdelka. — Opeka je na razpolago v poljubnih množinah po najnižji dnevni ceni.

Imaš ti solnčne pege, zajedavce, nabore, ogrce? **Uporabljaj Elza-obrazno pomado!**

Ali želiš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo? **Uporabljaj Elza-lilijino mlečno milo!**

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in lepe roke? **Uporabljaj Elza-obrazno pomado!**

Ali se pritožuješ o izpadanju las, prhaju in osivelosti? **Uporabljaj Elza-pomado za rast las!**

Ali so ti roke in obraz občutljivi pozimi in ob vetru? **Uporabljaj Elza-lilijino mlečno milo!**

Ali želiš bujne mehke in lepe lase? **Uporabljaj Elza-pomado za rast las!**

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš, da bi te povsod radi videli? Ali se hočeš veseliti svoje slike v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza-preparate in kmalu boš rekel tudi ti, kakor vsakdo:

TO JE ONO PRAVO!

Išči v vseh poslovalnicah samo **prave** Elza-preparate lekarnarja Fellerja. Ako naročiš naravnost, te stane z zavojnino in poštnino vred, če denar naprej pošlješ ali sprejmeš po povzetju: 2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 Din; 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 Din; 4 veliki kosi Elza-lilijinega mlečnega mila 40 Din.

RAZLIČNO: Lilijino mleko 10 Din; krhomaz 4 Din; najfinejši Hega puder drja. Klugerja v velikih originalnih škatlah 25 Din; najfinejši zobni prašek „Hega" v patentnih dozah 15 Din; puder za dame v vrečicah 4 Din; vonji prašek v škatlah 4 Din, v vrečicah po 3 Din; sachet (dišava) za perilo 4 Din; šampon za lase 2'50 Din; rumenilo za obraz, 12 prahov 20 Din; najfinejši parfemi od 20 Din navzgor; cvet za lase 25 Din; Elza-kafranovo milo 6 Din. Pri razpošiljanju različnih predmetov se zaračunavata zavojnina in poštnina posebej.

K tem cenam se priračunava še 10% ao doplačilo. Naročilna pisma naj se naslavljajo takole:

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elza-trg štev. 360, Hrvatsko.

SLAVENSKA BANKA D. D., ZAGREB

PODRUŽNICA: LJUBLJANA.

Delniška glavnica Din 50,000.000·— in rezerve preko Din 12,500.000·—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vršac, Wien.

Ekspoziture: Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka in Jesenice.

Agenciji: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijaciji: Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

12

Odgovorni urednik Andrej Ražem. Izdaja konzorcij «Domovine». Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.